21. szám Budapest, 1908 május 22. V. évfolyam

MAGYAR VASUTAS

A VASUTI MUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Garay-utca 16. szám, II. emelet, 9, ahová minden levél és küldemény cimzendő.

Megjelenik minden héten pénteken.

Előfizetési árak: Egy hóra — — — — — —.80 kor. Negyedévre — — — — 2.40 „ Félévre — — — — — 4.80 kor. Egyes szám — — — — —.20 „ A Szövetség tagjai dijtalanul kapják.

A sajtó.

Nem vagyunk járatosak az *uri huncutságban,* hiszen nincsen tizezeregynéhány pengő forintunk letenni való, igazolásául annak, hogy értünk a politikához is. S éppen ezért hamarjában meg sem tudnók mondani, hogy a sajtó a hetedik vagy a nyolcadik nagyhatalom-e? Annyi bizonyos, hogy ezt az időszerint változó nagyhatalmi sorrendet maguk a nagyhatalmak állitják össze. Megválogatják, kit vesznek be az uri társaságba. De ha a sorrendet igazságosan akarnók megállapitani, hát bizony a sajtót bátran az első és nem a hetedik vagy nyolcadik nagyhatalomnak sorozhatjuk.

Nincsen olyan bolond eszme, amely követőkre és sajtóra ne akadjon. A legképtelenebb tanok hirdetői eszméik terjesztését a sajtó utján tudják elérni.

Hiába, ami nem sikerült a nagy Napoleonnak meg a Remington-irógépnek, azt ezek az idevetett parányi betük elmondhatják magukról: *meghóditottuk a világot.*

Ez a parányi jószág hóditó utat tett meg a kulturlények között s nagyon természetes, hogy a vasutasoknak is sajtóra volt szükségük, hogy egymást megértsék, hogy fájdalmaikat egymással és a nagyvilággal megismertessék. Minél több lappal rendelkeznek a vasutasok, annál előnyösebb ez a vasutasokra nézve, *feltéve, hogy ezek a lapok teljesen függetlenek.*

Ami pedig ezt illeti, hát ehez — legalább nálunk — sok szó fér.

Tessék csak seregszemlét tartani ama napilapok között, amelyek állitólag *vasutas érdeket* képviselnek. Tessék állandóan figyelemmel kisérni ezeket, s akkor ki fog tünni, hogy eszük ágában sincs a vasutasok érdekét képviselni, hogy ez csupán ürügy, a világos cél az, hogy a vasutasok ne tévesszék szem elől a redakció meg az expedició érdekét.

A napilapoknál érthető is ez, hiszen politikai *meggyőződésük* nem engedi, hogy a vasutasok ügyeivel ugy foglalkozzanak, hogy ez azután a kormánynak meg a direkcióknak kellemetlen legyen.. *Mert ez a sajtó nem független.* Szó se essék mostan ama *szerződési viszonyokról,* amelyben például a kereskedelmi miniszter *tárcája* áll, az egyes *elvhü* napilapokkal.

Ez éppen olyan közismert dolog, mint amilyen mosolyra keltő, amikor egy magánvasut igazgatósága az *Erőszakos Igazság* vagy ha jobban tetszik, az *Igazságos Erő-i szak* cimü lapocska utján tudatja a részvényesekkel, hogy szelvényeiket a drezda bank, a párisi Rothschild-cég stb. váltják meg. Még a verebek is tudják, hogy mire jó ennek a hirdetésnek a közlése olyan lapokban, amelyeknek olvasói közül egyetlenegy sem él kuponok beváltásából.

És különös, mennél több takargatni valója van valamely vasut igazgatóságának, annál többet *hirdet.* Persze, csak csupa véletlennek tulajdonitható, hogy éppen azokban a lapokban hirdetnek legtöbbet az igazgatóságok, amelyek *vasutas érdekekkel* is foglalkoznak. Ebből pedig az is világos, hogy ezek a lapok fontos misszióju tudatában nem lehetnek olcsók, hogy a hirdetések minden egyes sorát aranynyal kell megfizetnie a hirdetőnek, mert *a megkent szekér nem nyikorog.*

Mindez, amit itt irtunk pedig nem is uj dolog. Ez az a bizonyos ólom, amelyért aranyat adnak.

De bármennyire ismeretes is mindez, a vasutasok óriási hányada mégis ezeknek a lapoknak önző oltárain áldoz.

És éppen igy áll a dolog a vasutasok szaklapjaival is.

Ezek között, bármiként is sajnáljuk megirni, rajtunk kivül egyetlenegy független lap sincs.

Hiszen az egyik legelterjedtebb vasutas lap a közeljövőben megjelenését a felére szállitja le, hogy évente 16.000 koronát megtakarithasson. És mi sem igazolja jobban a vasutasok léhaságát, mint ez a körülmény. Hiszen, ha a vasutasok lapjai naponként jelennének meg, még ez is kevés volna érdekeik kellő képviseletére. És most 16.000 korona megtakaritás miatt százszor annyi erkölcsi kárt kockáztat annak a lapnak olvasó közönsége, amely a Vasutas Szövetségben tömörült.

Azaz pardon, nem kockáztat semmit. Mert valójában teljesen mindegy, hogy négyszer vagy kétszer jelenik-e meg havonta a „*Vasutas Szövetség*“, avagy egyszer sem. Senki sem sajnálkozhatik ezen, mert maguk az illető lap olvasói is erősen kritizálták *a lap tartalmát,* helyesebben *tartalmatlanságát.*

Ami ezeknek a lapoknak tartalmát illeti, hát bizony erre is rámondták nem egyszer, hogy rossz. De csak azok, akik ellen szót emeltünk. És ez a legnagyobb dicséret számunkra. A *mi* olvasóközönségünk még sohasem mondotta, hogy érdekeit nem védelmeznők erélyesen.

De hogy ezt még hatványozottabb mértékben tehessük, olvasóinknak is mindent el kell követniök, hogy az egyetlen szókimondó és független vasutas lap megerősödjék.

Ez a lap nem magánvállalkozás. Életereje nem az előfizetők sokaságában, nem az előfizetési dijakban, hanem az olvasók szervezettségének erejében rejlik.

Minél erősebbé teszik ezt a lapot, annál erősebbé teszik önmagukat is.

Legfőbb ideje meginditani ez irányban is az agitációt. Tessék uj hiveket toborozni! Járják végig önzetlen apostolok a sinek birodalmát. Terjeszszék a saját lapjukat, s ha minden olvasónk még egy uj olvasót szerez, akkor *nem kell attól tartanunk, hogy ezek a lapok is gyérebben jelenjenek meg.*

Ennek a lapnak a sorsa a ti kezetekbe van letéve, vasutasok. Mutassátok meg, hogy mit tudtok, hogy mire vagytok képesek, amikor a saját ügyetekről, a saját lapotokról van szó!

Egyről-másról.

A sok sugás-bugásból, titkolódzásból és suba alatti megegyezésből sejtettük, hogy a szentkoronás szövetség ügyvezető alelnöki fókájára több eszkimó is pályázott. Pedig hát a favorizált eszkimó már akkor készülődött a fóka okkupálására, amikor a tulipános vezetők még javában marakodtak egymással.

A nagy hajcihő közepette egyszerre csak felbukkant egy kisértet is — Turcsányi Pál személyében. Egyszerre csak ott láttuk a nagy forgatagban s káprázatos gyorsasággal ő is jelölt lett. Azt mondják, hogy nagy pártja is lett volna, — állitólag.

Nem akarjuk megvádolni Turcsányi Pált, hogy ő maga kereste volna ezt a kétes értékü dicsőséget, de azért már a jó izlés szempontjából is feltettük magunkban a kérdést, hogy az után a durva kitessékelés után, amelyben ugyanazon emberek részesitették, akikre talán most biztosan számitott, mint önérzetes ember hogyan állhatott velük még egyszer szóba? Rejtély marad ez mielőttünk. Talán a harcos időkben szerzett érdemeire gondolt? Bizony ugy járt, mint a 48-as honvédek. Mint kiszolgált és megrokkant 48-as honvéd, talán azt hihette, hogy a legendás idők emlé-

keinek felujitásával felébresztheti még egyszer a vasutasok rokonérzését. Lehetséges, hogy igy gondolta s talán nem is csalatkozott teljesen, mert hiszen, mint tudjuk, a 48-as honvédek iránt is nagy a tisztelet és kegyelet, ami mellett azonban megtörténik néha az is, hogy éhenhal egyikmásik.

Turcsányi Pál mellett is meg-megnyilatkozhatik imitt-amott a rokonérzés s áhitattal hallgatják, amit mond; helyben is hagyták mondásait, sőt lelkesednek is érte, de ha arról van szó, hogy oldala mellé is álljanak, akkor Turcsányi Pál ur rögtön tapasztalhatja, hogy ő is csak — 48-as honvéd. Sőt neki még rosszabb a helyzete, mert amig a 48-as honvédeknek a nemzeti kegyelet néha napján oda-odavet egy kis szivarcsutakot, addig őneki a vasutasok kegyelete még szivarcsutakot se juttat.

A harcos idők elmultak, most a békesség áldásait szüretelik azok, akik okosabb emberek voltak Turcsányi Pálnál, mert a zivatar és mennykőcsapások elől bölcsen az eresz alá huzódtak s csak akkor bujtak elő, amikor a zivatar már elvonult. A szépen kikelt vetést ők azután vigan learatták. Hja! Nem ám az az okos ember, aki vet, hanem az, aki arat!

*

A szocialistákra öltögeti most mindenki a nyelvét. Az országgyülési képviselőktől kezdve le egészen a dijnokokig mindenki veszedelmes ellenséget lát a szocialistákban, akiket minden uton és módon — tehát még tisztességtelen eszközökkel is — *szabad, sőt kell üldözni.*

És lám, csodálatos, mégis minden osztály él a fegyvereikkel s ebben senki sem talál semmi elitélni valót. Sőt! Az általuk elért eredményeket is szivesen könyvelik el a saját számlájukra s ebben sem találnak semmi restelleni valót.

A sötét burzsoá koponyák sehogy sem tudják felérni észszel, hogy mindazok a gazdasági eredmények — ha még oly csekélyek is —, amelyeket a lekötött polgári osztályok, főképpen pedig az állami és vasuti alkalmazottak eddig elértek, szoros összefüggésben vannak a szociáldemokrata munkásság mozgalmaival s egyenesen ezeknek a következményei.

Amit kaptak, az nem a jóindulatnak tudható be, hanem annak a félelemnek, hogy a jogos kivánságok megtagadása esetén követni találják a szocialista munkások példáját s csatlakoznak ahoz az irányzathoz, amely az uralmon levő osztályokra nemcsak társadalmilag, hanem főleg politikailag is nagyon kényelmetlenné válhatik.

A szervezet vasutasság tehát sohase tévessze szem elől, hogy az öblösszáju politikai nagyságok minden handa-bandája sikertelen levegőverdesés marad mindaddig, amig maga a tömeg nem tud hangot adni kivánalmainak.

Az igazi szocialista sohasem haragszik meg érte, ha akár egyes stréberek, akár elfogult és egyoldalu nézetü tömegek a siker dicsőségét a maguk részére reklamálják, mert tisztában kell, hogy legyen vele minden szervezett ember, hogy megfelelő erőkifejtés nélkül eredmény soha se következett be s ezentul se fog bekövetkezni.

Hiszen nagyon jól tudjuk, hogy a ma még magát nagyrészt burzsoának valló vasutasság eddig elért szerény eredményeit sem a kormányok kegyének, sem a különböző politikusok hathatós közbenjárásának nem köszönheti, hanem kizárólag annak, hogy egy izben élni tudott a szocialisták legfélelmetesebb fegyverével.

Ez olyan igazság, amelyet még Batthyány gróf, de még Kossuth Ferenc sem dönthet meg.

Az eredményekkel aztán bárki is feldiszitheti magát, hiszen a mese szerint a varju is feldiszitette kopott tollazatát a páva ékesebb tollazatával.

*

Nem kell azt hinni, hogy a gazdasági helyzet némi feljavitása után többé nincsen szükség a szervezetre.

A béke napjai ellenkezőleg arra szolgálnak, hogy a már meglévő keretek minél jobban kiterjesztessenek, a tagok önérzete és osztálytudatossága állandóan ébren tartassék.

Az olyan szervezet, amely csak egy bizonyos cél megvalósitására ötletszerüen verődik össze, önmagától összeomlik legtöbbször már olyankor, amikor a megvalósitandó törekvés még megközelitve sincsen. Eredményes müködés csakis akkor fejthető ki, ha a szervezet minden tagja nemcsak papirostag marad, hanem a célok megvalósitásánál megbizható katonának is bizonyul. Hiszen egy szervezet csakis akkor erős, ha annak tagjai is erősek, valamint egy szervezet erejét sohasem a tagok mennyisége, hanem azok szolidaritása és elhatározottsága mutatja meg.

A bajtársi együttérzés ápolásához és a tagok öntudatának fejlesztéséhez pedig okvetlenül szükséges, hogy a szervezet sajtója — amely a legjobb összekötő kapocs is — megfelelő anyagi és erkölcsi támogatásban részesüljön.

A szervezet legnagyobb ereje a saját sajtója, amelyet nemhogy visszafejleszteni nem szabad, de sőt arra kell törekedni, hogy megfelelő támogatás mellett az minél sürübb időközökben állhasson a szövetség rendelkezésére és igy annál inkább felelhessen meg céljának: a tagok anyagi és erkölcsi érdekei hathatós támogatásának.

A mi jelszavunk mindig csak az, hogy: ***előre!***

SZEMLE.

9—9½

Még mindig nem tett eleget a Máv. igazgatósága a kereskedelmi miniszter ama rendeletének, hogy a műhelyi munkásság részére a 9½ órás munkanapot honositsa meg.

Szinte érthetetlen, hogy mi eme késlekedés oka.

A műhelyfőnökségek napról-napra ki vannak téve zaklatásoknak, kérdezősködéseknek s mindennek ellenére még sincsenek ama helyzetben, hogy a munkásság megnyugtatására kielégitő felelelet adhassanak.

Ennek a helyzetnek tarthatatlanságát legjobban az *istvántelki főműhelyben* lejátszódó események igazolják.

Május elsején ugyanis megtagadták a kért szabadságot ama ürügygyel, hogy sok a munka. És nyomban elkezdtek naponta tizenegy órát dolgozni. Ezt a rendszert fentartották e hó közepéig, csupán azért, nehogy azt a látszatot hordja magán, mintha csupán május elsejének megünneplése meggátlására dolgoztattak volna 11 órát.

De amilyen hirtelen *„sietössé“* vált a munka, éppen olyan hirtelen vége is szakadt.

Ma már egyes osztályokban a rendes 10 órás munkanapokat sem lehet betartani — *„munkahiány“* miatt.

A munkások már be is látták eme helyzet tarthatatlanságát. *Több osztály a napokban a leghatározottabban állást foglalt a* ***kilenc órai munkaidő*** *érdekében.*

Különösen a napibérben dolgozó üzemmunkások szálltak eziránt sikra, de viszont az egyezményes munkásság érdeke is, hogy kilencórai munka után éppen annyi napibért élvezzen, mint a tizórás munkanap mellett. Ez ugyan teljes 10% béremelést jelent, amivel szemben azonban 10% üzemi költséget takarithat meg a Máv.

Beavatott helyről nyert értesülésünk szerint ezt a körülményt a Máv. igazgatósága máris latolgatja, ugy, hogy most már azzal a kérdéssel foglalkoznak, *nem volna-e célszerü, nem a 9½ órai, hanem a 9 órai munkaidő bevezetése?*

Ez utóbbi előnyösebb volta mellett szól az is, hogy a műhelyfőnökségeknek nincs inyére a 9½ órás munkaidő, mert a bérelszámolásokat az eddiginél komplikáltabbá teszik a törtszámok.

Mindent egybevetve, ***a műhelyi munkásbizottságok feladata ezt az ügyet szorgalmazni.***

Ki kell tartani a 9 órás munkanap követelése mellett. A modern haladás követelménye ez s észszerübb, ha a Máv. egyszerre röviditi meg a munkaidőt egy teljes órával, mint holnap egy fél s holnapután ismét egy fél órával.

Bármiként döntsenek is odafenn, ***a vasuti munkásság nem nyugszik addig, amig a 9 órai munkaidő érvénybe nem lépett az összes kategoriáknál és az egész vonalon.***

—

A gépgyári munkások mozgalma

erőteljesen halad előre. A nyilvános gyülésen megválasztott előkészitő bizottság elkészitette a pénzügyminiszterhez beterjesztendő emlékiratot. Gondoskodás történt arról, hogy a gépgyári munkások osztályértekezleteken megvitassák és magukévá tegyék az emlékiratban foglalt kivánalmakat.

Ezideig az esztergályosok, a mozdonykovácsmühely, a lemezhajlitók és kazánmühely munkásai tartottak értekezletet és hozzájárultak az előkészitő bizottság által kidolgozott emlékirathoz. A hét folyamán és a jövő héten a még hátralevő osztályok tartják meg értekezleteiket.

A munkások körében az érdeklődés általános és remélhető, hogy ennek következményeképpen hozzáfognak az erőteljes szervezkedéshez, mert csakis ebben az esetben számithatnak arra, hogy az emlékiratban foglalt jogos kivánalmak teljesedésbe mennek. Ezen a téren óriási munka vár azokra, akiknek feladatuk ezt a négyezernyi tömeget felrázni közönyösségéből és belevinni az öntudatos munkásság soraiba.

Ha mindenki, akiben az osztályöntudat szikrája ég, meg fogja tenni kötelességét, akkor ez a négyezernyi tömeg egységes falankszot fog képezni akkor, midőn dönteni fognak odafent jövőjük, sorsuk, boldogságuk fölött.

Gépgyári munkások! Tegyetek meg mindent, hogy ez bekövetkezzék!

—

A nagyváradi kocsitisztitók.

Rövid pár hét óta már többizben foglalkoztunk a nagyváradi máv. munkásság helyzetével. Bebizonyitottuk, hogy megröviditik őket, hogy jogaikat megnyirbálják, a miniszteri rendelkezéseket kutyába sem veszik.

Most egy ujabb pimaszságát *a nagyváradi fütőházi főnökségének* kell tollhegyre vennünk.

A kocsitisztitók megfogalmaztak egy kérvényt, amelyet a maga teljes terjedelmében itt közlünk:

A M. kir. államvasutak tekintetes üzletvezetőségének

Kolozsvár.

Alulirottak ama tiszteletteljes kéréssel fordulunk a tekintetes Üzletvezetőségéhez, méltóztassék alábbi kérésünket jóindulatulag teljesiteni.

A nagyváradi kocsitisztitók munkájukat már reggeli 4 órakor kezdik meg, minélfogva már hajnali 2—3 órakor el kell hagyni otthonukat.

A ma fennálló rendszer mellett 12 kocsitisztitó közül egy állandóan éjjeli szolgálatot tart és egyfolytában 24 órai szolgálatot teljesit. Szerény kérésünk oda irányul, miképpen elrendelni méltóztassék, hogy a kocsitisztitók szolgálati ideje reggel 6 órától esti 6 óráig tartson a mostan divó beosztás helyett, amely szerint reggeli 4 órától délelőtt 11-ig, délután pedig ½2-től 5-ig kell dolgoznunk.

Ez a beosztás reánk nézve nagyon terhes, mig az általunk kért nem érinti az intézet érdekeit. Éppen ezért remélni merjük, hogy kérésünket a tekintetes Üzletvezetőség meg is valósitja.

Ezek után vagyunk

mély tisztelettel

Nagyvárad, 1908. évi május hó 16-án

A nagyváradi kocsitisztitók.

Kötelességtudóan bevitték ezt a kérvényt *Tolnai Miklós* fütőházi főnökhöz, hogy terjesztené fel az üzletvezetőséghez. Ehelyett azonban *Tolnai* ur mérgesen kifakadt, mondván: *„Miféle kutya szocialisták irták ezt? Ebből egy szó sem igaz. Magúknak nincs*

fárasztó munkájuk. Maguknak jól megy.“ Szólt és a kérvényt visszadobta.

Már most a kocsitisztitók kénytelenek voltak a szolgálati ut megkerülésével a kérvényt beadni.

Mert a Sz. R. 20. §-a világosan előirja, hogy a szolgálati ügyet illető panaszával az alárendeltet a szolgálati főnök meghallgatni tartozik s az idevonatkozó *irásbeli kérvényeket egy hónap alatt az illetékes felsőbbség elé terjeszteni köteles.*

Vegye Tolnai ur oktató lecke gyanánt a kutya szocialistáktól, amikor ezek Tolnai urat a kutyakötelességekre kioktatják.

—

A szakszervezetek ellen.

Az *„átmeneti“* kormány nem egyszer beigazolta, hogy mennyire meg tudja különböztetni a munkaadók meg a munkások egyesületeit.

A kutyaszövetségek garázdálkodásait a kormány sohasem veszi észre, az ezekben kifejtett terrorizmus fölött önelégülten dörzsöli a kezeit. Bezzeg más szél fuj, ha munkásegyletekről van szó. A legcsekélyebb összeadási hiba is elegendő a kormánynak ahoz, hogy egy-egy munkásegyesületet feloszlasson.

Hiszen alig egy pár napja, hogy *Szterényi* kegyelmes ur *„nagy“* beszédet mondott, amelyben rabszolgatörvényt igért a munkásság leigázására s amelyben a *a munkásszervezetek terrorizmusáról* beszélt.

Két héttel rá a husuzsorások kizárták munkásaikat, mert nem akartak szakegyletükből kilépni. Szterényi kegyelmes ur ezt a terrorizmust nem akarta látni s hallgatott is, mint a csuka.

Amidőn azonban *Szterényi* kegyelmes ur hallgat, akkor megszólal a gazda, a másik kegyelmes ur: *Kossuth Ferenc*, akinek *„atyai jóindulatát“* nem egyszer érezte az összmunkásság. Ebből az atyai jóindulatból kezd osztogatni a kormány a többi vasutasoknak.

Igy a mult szerdán az államvasuti mérnökök küldöttségét a képviselőházban fogadta. Gerhurevics Miksa főmérnök üdvözölte a minisztert és kérte, hogy az államvasuti mérnökök egyesülete *alakuló közgyülésének megtartásához adja meg az engedélyt*, vázolva a szociális tömörülés szükséges voltát. *Kossuth Ferenc* válaszában kijelentete, hogy ő a maga részéről *elvben* szivesen támogatja őket ezen müködésükben, azonban nyilatkozatot csak akkor tehet, ha az alapszabályokat beterjesztik, ő átnézi és jóváhagyja őket, *mert az olyan szövetségnek, melynek szakszervezeti mellékize van, pártolója ő nem lehet.*

Ime ezt nevezi a kegyelmes gazda, meg a kegyelmes cseléd egyesülési szabadságnak. Kissé sok az *„atyai jóindulatból“*.

—

Zászlót a vasutasnak!

Valahányszor egyet korog a vasutasok éhező gyomra, mindannyiszor kitalálnak valamit az *„urak“*, hogy a vasutas elfeledje éhségét.

Aradon sincs a vasutasoknak mit a tejbe apritani, hát adnak nekik zászlót. Vakulj vasutas és nyisd ki a zsebed te is, hiszen még a sinek fő atya istenei is adakoztak a zászlóalap javára, hát te se maradj anélkül, hogy ne adakozz egy-két-három koronákat, ha csak nem akarod magadra zuditani a magyarok meg a vasutas istenek haragját. És muszáj adni a szent célra, ha akarsz, ha nem, mert, aki nem ád, az hazátlan bitang, vagy darabont.

Pedig erre a névre egy vasutas sem akar rászolgálni. Inkább oda adja az utolsó garasát, bizonyitva, hogy ő milyen hazafi. Mikor azután együtt van a pénz, elmennek megrendelni a zászlót — mint az északi főmühely hazaffyai is tették — Lyonba, vagy pedig ami még jobb — *Bécsbe. Az aradi Máv.-dalárda* ugyanis zászlót rendelt. A vértanuk városának, vasutasai szorgosan gyüjtötték a zászló-alapot s most aztán megrendelték a zászlót.

Bécsben a Seilergasse egy kirakatában diszeleg a vértanuk városa Máv.-dalegyletének a zászlaja. A magyar szent korona alatt diszlik a szárnyaskerék a zászló egyik oldalán, a másikon pedig ez a megható, de komisz versike áll:

«Szép hazánkért élünk-halunk,
Róla zengjen első dalunk!»
1908 junius 7.

Ugy ám vasutas! Hazaffy légy s a bécsi rongyból készült zászló alatt öblös torokkal hirdesd, hogy pártoljuk a magyar ipart.

De ugy kell a magyar iparnak! Hiszen nem is versenyképes. Ha proviziót osztogatna, akkor bizony még a Máv.-mozdonyok is nálunk készülnének.

De azért sohse busuljanak az aradi vasutasok. *Lengett már Aradon máskor is a bécsi zászló.* S amikor majd az uj bécsi zászló alatt fognak énekelni, jusson eszükbe, hogy akkor más Kossuth élt, aki alatt a magyar közgazdasági politika, a magyar hazafiság és a magyar szabadság nem bécsi gyártmány volt.

—

Még egy zászlóhistória.

Napilapok nyomán adjuk ezt a hirt:

Ismeretes, hogy az aradi Máv. dalkör zászlaját Bécsben készittette. Most egy másik hazaffyas vasutas-egylet zászlóhistóriájáról beszélgethetünk, amelynek székhelye a Máv. északi főmühelyében van. Ezt a zászlót, amelyre 200 pengő forintokat adott maga Ludvigh Gyula, a Máv. elnökigazgatója, a franciaországi Lyonban rendelték meg. Természetesen, ez a zászló is a hazaffyságot hirdeti majd. S hogy ennek külső nyoma is legyen, hát leküldtek egy müvezető-helyettest Abbáziába, hogy a zászlóanyai tisztségre Damjanich Jánosnét, a vértanu özvegyét kérje fel. Az utazás belekerült ugyan 50 koronába (a vasuti jegy potya volt), de legalább megvolt az eredménye, mert Damjanichné szivesen vállalta a felajánlott anyaságot. Igen ám, csakhogy Podolszky ur, az északi főmühely atyaistene, nem szivesen vette annak a hirét, hogy Damjanichné legyen a zászlóanya. Azt mondotta: Ludvigh Gyula áldozott 200 pengő forintokat, hát dukál, hogy az ő felesége legyen a zászlóanya. Mert hát Ludvigh kegyelmes asszony — grófnő is, mig a vértanu özvegye csak Damjanichné. Se nem méltóságos, se nem kegyelmes.

Ez a Máv. északi főmühely hazaffyas munkásai zászlajának a históriája. Rendben van. De ki lett volna a zászlóanya, ha Ludvigh Gyulának nem jutott volna eszébe három hónappal ezelőtt, hogy megnősüljön?

—

A vasutak és a parlament.

A héten tárgyalta a képviselőház a Máv. 1908. évi költségvetését. Rövid negyed óra alatt végeztek is vele. Minek is a hosszabb vita, amidőn bagatell 500 millió koronáról van csak szó.

Az egyik honatya a vasutak menetsebességének csökkentését kifogásolja. Kérdi, mi ennek az oka? Szükségesnek tartaná külön vasuti államtitkárság felállitását.

A miniszter azt felelte, hogyha a vonatok nem tartják be az előirt menetsebességet, ennek oka az, hogy a kérdéses vonalakon bizonyára beruházásokra van még szükség.

Mi ugy tudjuk, hogy olyan vonalakon is csökkentették a menetsebességet, mint a Budapest—marcheggi, vagy Budapest—brucki vonal is, ahol pedig már Góliáthsineket is fektettek le, csupán azért, hogy a menetsebességet fokozni lehessen. Utóbb kisült, hogy a sinek nem birják az uj 800-as gépeket, mert a gépek — nehezek. Hogy külön vasuti titkárság felállitását óhajtják az érthető, mert hát sok az eszkimó, de kevés a fóka.

Thorotzkay Viktor báró, a munkások számára gyorsvonati kedvezményes jegyeket kér.

Kossuth Ferenc szerint a gyorsvonatok nagyobb üzemi költsége ezt a kedvezést nem birja el

Hanem két nappal előbb még nagyban hangoztatta a miniszter, hogy a vasuti munkásokról atyailag gondoskodott.

Elég ha mondja, hogy bizonyitsa is, azt senki sem kivánja.

A gyorsvonat maradjon továbbra is a kiváltságosak joga. A külföldön roboghatnak a gyorsvonatok III. osztálylyal is — nálunk nem.

Egy képviselő még a pausálékat és a refaktiákat tette szóvá. Ezekről azonban nem mondotta a miniszter, hogy az *„üzemi költségek“* nem birják ki.

Ennyivel intézték el a vasutasok ügyét a magyar parlamentben a Megváltó születésének 1908-ik esztendejében. Megszavaztak mindent, nem azért, mert jó volna, hanem Kossuth Ferenc iránti bizalomból. De ki issza meg ennek a sok milliós bizalomnak a levét . . . ?

—

Beruházások a Máv.-nál.

A kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot készitett a Máv.-nál eszközlendő beruházásokról, amelyből kitünik, hogy kerek 237 milliót kell erre a célra megszavazni.

Messze vezetne itten a számok tömkelegét leközölnünk, csak egy pár tételt sorolunk fel, amelyek a vasutasságot közelebbről érdeklik. Igy például:

Lakótanyákra és fürdőberendezésekre a mozdony- és vonatkisérő személyzet, valamint a munkások részére--- ---	1,300.000 kor.
Mühelyek épitésére és kiegészitésére --- --- ---	3,500.000 „
Személyzeti és munkáslakóházak épitésére ---	1,100.000 „
Egészségügyi berendezésekre --- --- --- --- ---	500.000 „
Lakógyarmat a Máv. gépgyár munkásai részére	5,000.000 „

Elenyésző csekély része a 237 millió koronának jut majd szociális célokra. S ki tudja, mennyi fog még ebből is rossz helyekre jutni? Na meg, hogy mikor fog mindez valóra is válni?

—

550 uj mozdony.

Ennyi uj mozdonyt rendelt az államvasutak igazgatósága, amelynek megrendelési ára 36.000.000 korona, a szállitási idő pedig ez évi október elsejétől jövő évi április hó végéig van megállapitva.

Jelentékeny beruházásról van szó, aminek azonban csak a porosz munkások örülhetnek, mert hát ezt a megrendelést a porosz vasutas miniszter tette. Kossuth Ferenc tudvalevőleg Ausztriában rendelt 40 mozdonyt, hadd örüljenek az osztrák munkások is, a magyar munkásság ugy is megél — hazafiságból.

—

Fogtam törököt, de nem ereszt.

Ezt mondhatja el a szentkoronás szövetség sok ezer tagja. A héten egy napon, egy postával a következő három jellemző levelet kaptuk:

I.

Livádia, május 14-én.

Április hó 29-én *Gremsperger* alsóbarbatyéni állomási előljáró Váralja-Hátszegtől Livádia állomásig gyalog ment és minden vonalőrt felszólitott, sőt kényszeritett, hogy a szentkoronás szövetségbe léphen be.

II.

Petrozsény, május 14-én.

Mi az oka annak, hogy többszöri felmondásunk dacára a szentkoronás szövetség a tagdijat rendesen levonja? Tiltakozásunk ellenére, semmiféle intézkedés sem történt. Ezen állitásunkat azzal az esettel igazoljuk, hogy mult havi fizetés alkalmával ismét levonták a tagsági dijat.

Alázattal kérjük, méltóztassék közbenjárni, hogy ebből a *muszáj-szövetségtől megszabadulhassunk.*

III.

Sziveskedjék becses lapjában kérésünknek helyt adni. Horváth János és Kiss Péter soproni váltókezelők a szentek sorából 1907 október 23-ikán kiléptünk. Ezt az üzletigazgatóság is tudomásul vette és a levonásokat hivatalból beszüntette. Ennek dacára 1908 február hóra ismét 2 koronát levontak tőlünk szövetségjárulék cimen. Akkor ismét az igazgatósághoz fordultunk orvoslásért és az igazgatóság a forgalmi ellenőr urat megbizta, hogy vizsgálja meg az ügyet. Az ellenőr ur az ügyünket beterjesztette az igazgatósághoz és minket átiratban értesitett, *amelyben elismerte jogosultságunkat azon megjegyzéssel, hogy a jogtalanul levont 2 koronát vissza fogják téríteni.* Ennek dacára nem hogy visszatéritették volna, hanem még a most folyó május hóra ismét 2 koronát vontak le szövetségjárulék cimen.

Mindez ellen csak egy orvosság van: *perelni.* De hol a pokolba rejtőzik a minden alapszabályt piszkálgatni szokott — főfelügyelőség?

—

Amikor pap temet.

Botrányos jelenetet okozott m. hó 22-én d. u. a kispesti temetőben *Paul Ernő segédlelkész* egy elvtársunk temetésén. Az elhunyt *Reith Nándor, a Máv. északi főmühelyének vaseszergályosa,* a vasutas-szervezetnek kezdettől fogva buzgó harcosa volt. A tulfeszitett munka ágyba döntötte s pár heti betegség után, élete delén, 36 éves korában tüdővészben elhunyt. Temetésén megjelentek a mühely munkásai a dalárdájukkal, továbbá a kispesti munkásdalárda és sok kispesti elvtárs is. A vasutasok nevében Faragó Dezső elvtárs tartott bucsubeszédet. Ez ellen a papnak mindaddig nem volt kifogása, amig Faragó elvtárs ki nem tért arra, hogy az elhunyt is azon felvilágosodott proletárok közé tartozott, akik nem bizva a tulvilági életben és az ott élvezendő boldogságban, arra törekednek, hogy a tulvilágról kecsegtető boldogságot *itt a földön teremtsék elő.* Ez már valóban sok volt a keresztényi szeretet és türelem kispesti képviselőjének. Izgatott, durva hangon szólt Faragó elvtársra, hogy nincs itt joga beszélni, miután „nem jelentették be előre".

Faragó elvtárs azonban folytatta a beszédét, amit a hecckáplán közbeszólás-áradattal akart zavarni. Majd fel is kiáltott: *„Nem türöm, hogy tovább beszéljen"* mondotta. — *„Megvonom öntől a szót!"* Krisztus szerény szolgájának azonban nem álltak rendelkezésére szuronyos kakastollasok, nem oszlathatta szét a gyászbeszéd meghallgatására összegyült tömeget és igy Faragó elvtársunk befejezte a beszédet. A pap botrányos viselkedése nagy izgatottságot keltett. Az elhunyt édesanyja a botrányos jelenet alatt ájultan esett össze. A mühelyi munkásság a ravatalra egyébként koszorut helyezett.

—

Be a Konzumba!

Ez a néhány szó rövid idő alatt a vasutas mozgalom egyik legismertebb és leggyakoribb csatakiáltásává lesz. Hogy azzá lesz, ebben az élelmiszeruzsorásoknak van a legnagyobb érdemük. Hogy ez az uzsora még talán a lakásuzsoránál is nagyobb, azt szükségtelen bizonyitgatnunk. Magyarország melegfészke a mindenfajta uzsorások között az élelmiszeruzsorásoknak.

A rossz táplálkozás a drágaságtól ered. A rossz táplálkozás szülőanyja a mindenféle nyavalyának. A munkás elsatnyul testileg-lelkileg és teljesen ki van szolgáltatva az élelmezési uzsora spekulációinak, mert hiszen senki sem törődik ezen a téren a fogyasztók érdekeivel. A kormány az agráriusok, a merkantilisták dédelgetője, teljes közönyösséggel nézi az életrabló uzsora dühöngését, sőt sok esetben elősegiti a kenyér- és husdrágaság fokozását, mihelyt az agráriusok és egyebek üzletéről van szó.

A legutóbbi évtizedek alatt a munkabérek alig 10—20%-os emelkedést mutatnak, mig az élelmiszerek 80—100%-kal drágultak. Mire vezet ez? A fogyasztásra utalt vasutasság testi és lelki elsatnyulására, mert ép, erős testben lakik ép lélek és a rosszul táplálkozó, elgyengült vasutasság nemcsak a nyavalyák prédája lesz, de kenyérért vivott harcában megtörik a lelke, könnyebben és vakeszközévé válik az igába hajtó kapitalizmusnak.

A vasutasság nem nézheti tétlenül a lisztbárók és husgrófok kizsákmányoló kufárkodását. A vasutasságot meg kell szabaditani vérszopó piócáitól és *szervezni kell a Máv. alkalmazottai fogyasztását,* vagyis arra kell törekednünk, hogy ***minden vasutas tagja legyen a Máv. alkalmazottai fogyasztási szövetkezetének.***

—

A Máv. panamistái.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Tudja-e szerkesztő ur, hogy vannak a magyar királyi államvasutaknak ellenőrei, főellenőrei, sőt felügyelői, akik nagy cégeknél horribilis fizetést huznak? Nem a szép szemükért kapják ezt a fizetést, nem is azért, mert ők a legügyesebb és leghasználhatóbb könyvelők. Nem. Nem! Ezek az urak azért kapnak 6000 koronás gázsikat (ami nagyobb a rendes fizetésüknél), mert az államvasutaknál kedves és figyelmes szivességeket tesznek az illető cégeknek.

Például? — kérdezhetné a szerkesztő ur.

Például a Magyar petróleumipar r.-társaságnak van egy kibérelt főellenőre, aki szakosztályi vezető és az ő kezén mennek keresztül a legfontosabb és legdrágább dijkiszámitások. De ne tessék hinni, hogy csak a Magyar petróleumipar nézi bérelt zsölléből a dolgokat. Más petróleumgyárak és részvénytársaságok is rendelkeznek a Máv.-nál jóakarókkal.

Azután a Magyar élelmiszerszállitó részv.-társaságnak van egy államvasuti felügyelője, aki délutánonként könyveli el azokat a tételeket és engedményeket, amiket délelőtt a Máv. irodájában szignált.

A Hoffmann S. & W. cimü világcég páratlan kedvezményt élvez a keleti forgalomban. Különösen az aszalt gyümölcsszállitás terén ver és nyom mindenkit, akinek köze van ehez a fontos cikkhez. A cég minden évben folyamodik a nagy kedvezmény megujitásáért. A kérvény minden esztendőben véleményezés végett ahoz a Máv. felügyelőhöz kerül, aki tiz éve 3000 forintos alkalmazottja a Hoffmann S. & W. cégnek. Szeretnék egy olyan kérvényt látni, amelyet a felügyelő ur ne véleményezne kedvezően, ha a Hoffmann-cég nyujtja be.

Ezenkivül majd minden gazdagabb vasgyárnak, szállitónak van fizetett Máv. főtisztviselője. A Salgótarjáni kőszénbányának is, a Magyar mezőgazdák szövetkezetének is. Ha egyszer időm lesz, ki fogom számitani, hogy évente hány százezer korona kárt okoznak ezek az urak a Máv.-nak. Százszor jobban jönne ki az igazgatóság, ha dupla fizetést adna a főtisztjeinek, hogy ne szoruljanak rá ilyen kétes és összeférhetetlen jövedelmekre. *Pesti Futár.*

—

Vasutassors.

Az Arad—Budapest között közlekedő gyorsvonat pénteken este *elgázolta* Szolnok állomás előtt Fábry Károly fékezőt. A fékező éppen szolgálatba ment, annyira sietett, hogy még a kenyerét is az uton ette meg. A vonat elütötte, ugy szedték ki szájából a még megrágatlan kenyeret. A sulyosan megsebesült fékező kórházba szállitása közben *meghalt.* Ugyanezen a napon, amelyen a halálos baleset érte, *a felesége ikreket szült.* Május elseje óta a gyorsvonat nem az első vágányon, hanem a másodikon érkezett be. Fábry ezt nem tudta és igy történt a katasztrófa.

MÁV. KONZUM-ÜGYEK.

—

A Máv. Konzumról.*

Örvendetes jelenség, hogy a vasutas társadalomnak mindig nagyobb és nagyobb rétege kezdi belátni azt a kétségbevonhatatlan tényt, hogy a gazdasági fejlődés az életviszonyokat néhány évtized alatt teljesen átalakitotta. Amikor a nagytermelők érdekeik hathatósabb megvédelmezése céljából tömörültek s igy az egészséges szabadversenynek a különböző trösztökbe való csoportosulás által mesterségesen gátakat emeltek, szükségképpen be kellett következni a fogyasztók részéről is az ellenhatásnak, hacsak teljesen martalékul nem akarták magukat kiszolgáltatni a trösztök kiméletet nem ismerő, önző spekulációjának.

Nálunk a szövetkezeti élet még csecsemőkorát éli. A mi fogyasztási szövetkezetünk a legrégibbek közül való, mert egy negyedszázadra tekinthet vissza. Szinte hallani véljük, amint azt mondják, hogy 25 év elég hosszu idő volt ahoz, hogy ez a mindenben kedvező auspiciumok között megszületett fogyasztási szövetkezet is közeledhetett volna ahoz a tökélyhez, amelylyel a külföld hasonló szövetkezetei már régen virágoznak. Erre vonatkozólag csak annyit jegyezhetünk meg, hogy ennek az elmaradottságnak oka elsősorban azokban a viszonyokban keresendő, amelyek évtizedeken keresztül gátolták a szövetkezetet az egészséges fejlődésben. A gazdasági viszonyok sulyosabbra fordulása ugyanis csak az utolsó évtizedben kezdett elviselhetetlenebbé válni a drágaság által legjobban sujtott osztályokra s igy amig az élet sulyát nem érezték annyira az emberek, kevesebbet is törődtek a szövetkezés eszméjével. Az utolsó évek nehéz viszonyai azonban öntudatlanul is védekezésre szoritották a vasutasokat, különösen amikor belátták, hogy a fizetésrendezések éppen nem hozták meg a sulyos viszonyokra a kivánt enyhülést, sőt sok tekintetben gazdaságilag rosszabb helyzetbe jutottak, mint azelőtt, ami csakis az életviszonyok hátrányos megváltozásának az eredménye lehetett. Csak az utolsó években kezdett élénkebb érdeklődés mutatkozni a Konzum iránt, ami ránk nézve csak örvendetes; örvendetes még akkor is, ha a Konzum és annak vezetősége ellen olykor a tárgyilagosságtól távol álló birálatok hangzottak is el, mert csak azt látjuk, hogy a tagok érdeklődése mindig jobban és jobban odairányul az egyedül helyes urta, a gazdasági szervezkedés utjára, amelynek amelynek főexponense mindig a fogyasztási szövetkezet. Örvendve látjuk, hogy a szövetkezeti élettől eddig távolálló vasutasok is tömegesen sorakoznak a fogyasztási szövetkezet zászlója alá s az ország legtávolabbi részeiből is felhangzik a kivánság: *„adjatok konzumot nekünk is!"*

A mi részünkről szivvel-lélekkel azonositjuk magunkat pályatársaink ezen jogosult törekvéseivel s ha a pénzügyi viszonyok megengedik, nem is térünk ki sehol előle. Hogy azonban ezen törekvésünket a tagok jóléte érdekében siker is koronázza, ahoz szükséges az is, hogy a megkivántató anyagi erők rendelkezésünkre is álljanak, ami viszont csakis ugy lehetséges, ha a tagok saját jól fogott érdekükben és a szövetkezet modern alapokra való helyezése érdekében nem zárkóznak el mereven a kért segitség elől. A saját pénzük marad az, amely a saját érdekeiknek fog jövedelmezni. Hiszen ha a konzumoknak egyéb hatása nem volna a tagok gazdasági életére, mint csak az, hogy kényszeri a kereskedőket vele konkurálni és leszállitja őket a lóról, amelyet különben jól meg tudnak ülni, már akkor is hatalmasat lenditett nemcsak a tagok, de magá-

* A Konzum legközelebb megjelenő árjegyzékéből.

nak a nagyközönségnek érdekein is. Ezt különösen a vidéki konzumtagok tapasztalhatják, ahol a közvetitő kereskedők jelentékenyen kényszerültek igényeiket leszállitani már csak arra a hirre is, hogy a fogyasztási szövetkezet felállitja fiókját. Bővebben egyébként a következő alkalommal fogunk olvasóinknak egyről-másról beszámolni s hisszük, hogy a szövetkezet iránt itt-ott tapasztalt elfogultságot sikerül eloszlatnunk, ha rámutatunk olyan dolgokra, amelyek eleddig titokzatosaknak látszottak és kivülről talán megérthetők nem voltak, de amelyek szorosan összefüggnek a kereskedelemmel és az üzleti élettel. Erős a reményünk, hogy az a nagy vasutastábor, mely eddig akár bizonyos elfogultságból, akár közönyösségből távoltartotta magát szövetkezetünktől, amely egyuttal minden vasutasnak féltve őrzött kincse kell hogy legyen, soraink közé fog lépni s ugy anyagi, mint erkölcsi támogatásával lehetővé fogja tenni szövetkezetünk mielőbbi megizmosodását s ezáltal erős bástyákat fog épiteni az élelmiszeruzsorások minden támadása ellen. Meg vagyunk róla győződve, hogy a kitartó, lelkes munkálkodás mielőbb meg fogja hozni gyümölcsét s közelebb visz bennünket kitüzött célunkhoz: a minden külső gazdasági befolyástól ment fogyasztási szövetkezethez. Ennek a célnak érdekében minden tag kötelessége agitálni, felvilágositani s minél több harcost állitani sorainkba. Csak jól szervezett táborral és megfelelő anyagi erővel leszünk képesek nagy céljainkat megvalósitani.

Szövetkezetünk a folyó évben a vidéken árudák felállitását, a központban kávépörkölő- és örlő-malmok felállitását, továbbá az eddig még általunk nem árusitott árucikkek, mint: ruha, cipő stb. bevezetését tüzte ki feladatául.

Ezen feladatok megoldásához azonban a mostani anyagi erőnk nem lévén elégséges, a fedezetről akként óhajt gondoskodni, hogy az üzletrészeket 20 koronáról 30 koronára emelné fel, oly módon, hogy ezen tőkefelemelést csak az egy üzletrészesekre terjesztené ki, a többi üzletrészek csak az esetben egészittetnének ki, ha azt a tulajdonosok óhajtanák.

A mult évi mérlegszámla szerint, a szövetkezet jelenlegi üzleti tőkéje, illetve vagyona a következőkből áll:

tényleg befizetett üzletrész --- ---		435.000 K
tartalékalapra --- --- --- --- ---		135.000 „
leirásokban és egyéb tételekben		150.000 „
összesen		720.000 K
ebből állandóan le van kötve:		
árukészletre --- --- ---	410.000 K	
ingatlanokban --- ---	130.000 „	
üzleti berendezésekben	70.000 „	610.000 „
marad tehát tulajdonképpeni forgótőkére körülbelül --- ---		110.000 K

Ezen forgótőke teljesen elégséges a mostani üzleti forgalom lebonyolitásához és ha ezt továbbfejleszteni nem akarnók, ugy nem is volna szükség a fentebb emlitett üzletrészemelésre.

A fogyasztási szövetkezetet azonban, mint minden jóléti intézményt, fejleszteni kell, mert ez csak akkor felelhet meg a tulajdonképpeni céljának és a tagok jogos igényeit csak akkor elégitheti ki, ha az állandóan fokozódó életszükségletekkel lépést tart.

A modern kereskedelem már rég felismerte, hogy elavult elveivel a vevőt valamely utca sarkán megnyitott boltjában várva, szakitani kell. Ma már, ha eredményt akar elérni, felkeresi vevőit árujával saját otthonukban. Ugyanez áll szövetkezetünkre is. Az ujzsolnai, kaposvári, sátoraljaujhelyi tagjaink jogosan elvárhatják tőlünk, hogy náluk is felállitsuk árudáinkat, amint azt erőnkhöz mérten a közelmultban Debrecen, Szabadka, Zólyom és Zágrábban is tettük. Épp oly joggal várják a budapesti és összes vidéki tagjaink, hogy a háztartásukhoz szükséges, a szövetkezet által eddig még nem árusitott egyéb árukat is, mint például ruha, cipő stb. a szövetkezet árudáiban jutányosan szerezhessék be.

Ezen nagyszabásu tervek megvalósitása azonban csak ugy lehetséges, ha a tagok az ehez szükséges anyagi támogatást a szövetkezetnek felajánlják és az igazgatóság által tervbevett részjegyérték felemelését és ezzel kapcsolatos alapszabálymódositást a legközelebb összehivandó közgyülésen megszavazzák. Részjegyeink ezen csekély 10 koronás felemeléssel még mindig jóval alatta maradnak más hasonló célu szövetkezet részjegyeinek.

Alapszabályaink módositása már csak azért is szükségessé vált, hogy eddigi visszás helyzete, amely szerint a jelenben mindenki annyi részjegy erejéig felelős a szövetkezet üzletében, ahányat jegyzett, megszüntessük. Semmivel sem indokolható, hogy ugyanolyan jogok és kedvezmények mellett Péter 200 koronával, Pál pedig csak 20 koronával legyen az üzletben érdekelve.

Az egyenlőség elvét oly módon kell érvényre juttatni, hogy minden tag csak egy üzletrészszel legyen köteles az üzletben résztvenni. Ha többet jegyez, ugy az egyen felüliek csak mintegy takarékbetét szerepeljenek az osztalékban, a kötelező üzletrészszel egyenlő arányban részesüljenek és azokat tulajdonosaik bármikor kivehessék.

Ezen intézkedéssel egyrészről a fogyasztási szövetkezetet biztos alapra helyeznők, másrészről a tagoknak módot nyujtanánk, hogy megtakaritott tőkéjüket könnyen hozzáférhető helyen gyümölcsözően helyezhessék el.

A tervezet a régi alapszabályokat oly irányban is módositja, hogy az eddigi gyakorlattól eltérőleg az üzletrész nemcsak akkor részesülne osztalékban, ha az az év végén benn volt, hanem a kivételezés napjáig reá eső osztalékot a zárszámadás után még az esetben is megkapja, ha már évközben lett is kivéve.

Az itt felsorolt tervek a tagok érdekében helyesen keresztülvive, biztos reményt nyujtanak, hogy taglétszámunk rövidesen oly arányban fog emelkedni, hogy ezzel a mai kiadásokat arányosan csökkentve, szövetkezetünk mindinkább közelebb jön magasztos céljához, hogy a tagok igényeit ugy olcsó áraival, mint kifogástalan áruival minél inkább kielégitse

---

Meghivó. A Máv. fogyasztási szövetkezetének 1906. évi közgyülése határozata értelmében a f. hó 23-án, szombaton este $6^1/_2$ órakor a főmühelyi étteremben tagértekezletet tart, melyre a t. tagtársakat és munkástársainkat a szövetkezet igazgatósága nevében tisztelettel meghivjuk és kérjük, hogy azon minél nagyobb számban megjelenni szivesked jenek.

Budapest, 1908 május 19-én.

Spitzer Lajos
Ujvári Henrik
igazgatósági tagok.

SZÖVETSÉGI ÜGYEK.

A Vasuti Munkások Országos Szövetségének hivatalos közleményei.

Központi iroda: VII., Garay-utca 16, I. em. 6. ajtó.

A szövetség központjának telefonszáma 76—01.

A helyi csoportok közleményei.

A Máv. gépgyári helyi csoport május hó 28-án, csütörtökön délelőtt 9 órakor, az Orczy-ut 47. szám alatti Melicher István-féle vendéglőben rendes havi taggyülést tart. Munkástársak, mindenki ott legyen!

Egyben kérjük a tagtársakat, hogy tagkönyvecskéiket ellenőrzés céljából hozzák magukkal.

A vezetőség.

A sátoraljaujhelyi helyi csoport vezetősége felszólitja a hátralékos tagokat tagdijaik rendezésére, a bizalmiférfiakat pedig a hivatalos órák pontos látogatására.

A horvát-szlavonországi csoportok központja helyiségeit a következő cim alá helyezte: *Zágráb, Kukovica-utca 5, I. em.*

A nagyváradi helyi csoport május hó 23-án, este $7^1/_2$ órakor, egyleti helyiségében (Halász-utca 29) *rendkivüli közgyülést* tart.

A munkácsi helyi csoport folyó hó 28-án, áldozó csütörtökön délután $^1/_2$4 órakor, az egylet helyiségében (Nagy sörház) rendkivül fontos napirenddel taggyülést tart, amelyen a központi vezetőség is képviselve lesz.

A szabadkai helyi csoport folyó hó 24-én, vasárnap este 6 órakor egyleti helyiségében taggyülést tart, amelyen a központi vezetőség is képviselve lesz.

Az egyleti helyiség Petőfi-utca 88. szám alá helyeztetett.

A székesfehérvári helyi csoport vezetősége felszólitja azt a tagtársat, aki 1907 október havában a csoport könyvtárából az „Uj erkölcsök" cimü, 164 könyvtári számmal ellátott könyvet Tóth János nevére kivette, hogy azt azonnal küldje be a csoport könyvtárába.

A temesvári helyi csoport vezetősége felkéri a tagtársakat, hogy tagkönyveiket ellenőrzés végett nyujtsák be a bizalmiférfiak utján.

A Dunapart—ferencvárosi helyi csoport folyó hó 26-án, kedden este saját helyiségében taggyülést tart, amelyen a központ is képviselve lesz. A napirend fontossága megkivánja, hogy minden tagtárs ott legyen.

Felolvasások.

A nyugati helyi csoportban (Váci-ut 36, Miskey-féle vendéglő) minden kedden este *dr. Landler Jenő* elvtárs tartja felolvasásait.

Az alkohol.

(Az északi főmühely egyik munkásától vettük a következő sorokat.)

Az északi főmühelyben ugy az orvosi szobában, mint a kijárati kapunál nagy betük hirdetik ezt a már minden kétséget kizáró igazságot: *„Minden szeszes ital méreg"*. Akár felsőbb utasitásra, akár a maga jószántából, közvetlen vagy közvetve függesztette ki a mühelyfőnöksége, a legmelegebb elismerés hangján kell ezen dicséretet érdemlő eljárásról megemlékeznem. Lehet, hogy voltak olyanok, akik talán meg is szivlelték. Az én impresszióm az, hogy valamennyit érintetlenül hagyta és — ami a legsajnosabb — a zöme még mosolygott is rajta s vigasztalta magát azzal a közmondással, amely akként hangzik: hogy a pap is vizet prédikál, mégis bort iszik. Nincs azonban kizárva, hogy akadhatott egy fehér holló, ez azonban eredménynek — szerény véleményem szerint — nem mondható! Ha az északi főmühely főnöksége munkásainak alkoholizmusát, az ebben rejlő veszedelmet felismerte, módjában áll, hogy emberbaráti érzését a gyökeres orvoslás módszerével be is igazolja. Előre is kijelentem, hogy csupán plakátirozással semminemü eredmény el nem érhető. A plakát az izzadó munkásnak szomját nem fogja eloltani. Az izzadó, a hőségtől eltikkadt munkásnak szomját csak valamily folyadékkal lehet eloltani. A mühelyben — és az egyik oka a munkások alkoholizmusának — csupán csak *viz* áll rendelkezésére, melyből a szomjuság által gyötörve, tulontul sokat fogyasztanak. Ez a sok vizivás estére: a munkaidő befejezésekor már — hiszen többé-kevésbé mindnyájan éreztük — állitólag gyomorbántalmat okoz, melyet a nagy többség borral, sörrel avagy pálinkával, szóval: szeszes itallal vél gyógyitani. A szeszes italt — mint tudjuk — nem a templomokban, hanem kapadohány füstjével (külvárosi csapszékben) telitett levegőjü korcsmában mérik, ahol bizony — néha barátságból is — többet megisznak a kelleténél, habár csupán csak a *gyomruk végett* jöttek egy fröcscsre avagy egy stampelira, mert — élve a szokásos kifejezéssel — *„tele zabálták vizzel magukat"*. Az inditó ok tehát: a vizivás!

No és most álljunk meg egy röpke kis időre és gondolkozzunk. Ha az inditó ok a vizivás, ugyebár a vizivást kell, ha nem is egészen kiküszöbölni (ámbár egészen is lehet), de legalább is a minimumra redukálni. Ez pedig csak ugy volna elérhető, ha minden osztályban hüsitő italok (málna'

citrom stb., szörpök, jégbehütött szikviz, ásványviz, tej, esetleg gyümölcs is) volnának kaphatók. Százat teszek egy ellen, hogy többet tenne száz avagy ezer öles plakátnál is. A munkásnak estére, miután nem volna *„elmarjulva“* (használatban lévő kifejezés) a gyomra, nem sietne a korcsma büzös, fülledt levegőjébe értelmét és idegét bénitani, hanem ahelyett otthonába, mely végre is a korcsmakontó kiküszöbölése folytán enyhe, örömet adó fészekké válna s nem hangzana a hitves, az anya ajkáról a szó, a gyermekekhez szólván: Már megint korcsmában van az apád!...

A legfontosabb tényező tehát, — amint mondám, — hogy viz helyett jégbehütött, alkoholmentes italokhoz jusson az a szegény, izzadó, a melegségtől elbágyadt munkás, aki véres verejtéket hullajt, hogy mindennapi kenyere ellenében bőséges hasznot hajtson gazdájának.

A mühelyfőnökség szociális érzékének megnyilvánulására tehát itt az alkalom. Jönnek a forró nyári napok, siessen minden osztályban egy-egy kis sátrat felállitani, hol az emlitett hüsitőitalok kaphatók legyenek. Ugy vélem, ez semminemü áldozatot nem igényel, sőt az intézetre csak haszonnal járna, mert a felüdült munkás produktiv erőt képviselne.

Tulságba hajtott kivánságnak sem mondható ugyebár, mert hiszen nem kérjük ingyen s mi szivesen adnók munkaközben pár filléreinket oda, ha tudva, hogy ezáltal erkölcsi és anyagi károsodástól mentjük meg magunkat. Legyen kegyes és gondolkodjék rajta az igen tisztelt mühelyfőnökség. Ugy vélem, annyira szép és nemes feladat, hogy megérdemli a vele való komoly és beható foglalkozást.

LEVELEZÉS.

Budapest nyugati p. u. (*Büntetések nyakra-före.*) Történt az urnak 1908-ik esztendejében, *Fenyvesi Soma* ny. p. u. fütőházi főmérnök ur bölcs itélete alapján. *Brancsik Jakab,* 5 gyermek apja, már 30 éve nyög a Máv. jármában mint mozdonytisztitó. Egyik munkástársa azt mondta neki, hogy azon kaparó, amelyet Brancsik használ, nem Brancsiké, hanem az övé. Összecivódtak ezen. Fenyvesi ur ezt meghallotta, odament és a kaparót elvette. Brancsik visszakérte, mert anélkül — ugymond — nem tud dolgozni. *Erre a főmérnök ur háromszor mellbe lökte s nem engedte akkor nap dolgozni,* s ráadásul büntető bárcát is adott Brancsiknak, amely igy szól: Brancsik Jakab, mivel egy társa kaparóját eltulajdonitotta, vele goromba volt, feljebbvalója iránt fegyelmetlen magaviseletet tanusitott, *öt koronára* büntetem.

Egy másik eset a következő: Vörös István kazánkimosó bent dolgozott a fütőházban és a lármában nem hallotta meg, hogy a mozdonyfelvigyázó már kétszer kiáltott neki s csak harmadszori szólitásra felelt. Nosza lett erre: *tartsa bolonddá ezt meg azt* s szaladt a főmérnök urhoz, aki felhivatta Vöröst, s amiért ez nem hallotta meg a mozdonyfelvigyázó ur hangját, egy koronával büntetni igérte. Vörös tiltakozott, mire a főmérnök ur beidézte a fütőházi főnök elé. Ez azt mondta Vörösnek, hogy ezért nem büntetem meg egy koronára, hanem tizre. Csak nagy könyörgés folytán szállitotta le ötre. S mindezt csak azért, hogy a mozdonyfelvigyázó *„tekintélyén“* csorba ne essék.

Egy harmadik eset: *Mocsai* fütő, nagypénteken szabadnapos volt, délután elment templomba. Ezalatt keresték, hogy szolgálatra jelentkezzék. Mikor visszajött, a főmérnök ur megbüntette két koronára azért, mert elment a templomba. Vajjon mennyire büntette volna őt, ha nem a templomban, de például a szakegyletben lett volna?

Most még arra kérjük a saját érdekében a főmérnök urat, gondolja meg a dolgot, mert jöhet még egy Juhász, aki kiugrasztja az ablakon. Ez most bajosabb lesz ám. mint 1900-ban, mert most az emeletről kellene leugrania és ha más nem, hát a főmérnök ur bölcs feje megbánná ezt. Tán nem emlékszik az esetre főmérnök ur? Igaz, régen volt, akkor, amidőn azt a bizonyos Juhász nevü fütőházi munkást elbocsátotta és öt forinttal megbüntette.

Székesfehérvár. (*A bánásmód.*) *Altmann Dávid* hivatalnok brutális viselkedése már türhetetlen. A multkoriban *Tóth Károly* váltóőr ment be hozzá vonatértesitésért. Természetesen a vörös jelző zászlóját magával vitte. A vörös szintől a bikák is vadulni szoktak, annál inkább a keresztény-szociális és szentkoronás *Altmann Dávid.* Rá is mordult Tóthra: „Ha még egyszer behozza azt a jelző zászlót, magával együtt dobom ki.“

Tóth kartársunk megnézte azt a tépett vörös zászlót, szinte cirogatni látszott a tekintetével s majdnem könnybe lábadt szemekkel csak annyit mondott: „Hiszen ezzel keresem a kenyeremet!“

Ebből azután szóváltás eredt.

Ki mit mondott, az más lapra tartozik. Másrészt azonban meggyőződtünk arról személyesen is, hogy *Altmann Dávid* hivatalnok egy mindenki által gyülölt, pökhendi és goromba „uri ember“.

Tény az is, hogy Promontóron *Kele* váltóőr *Altmann* urat kidobta az őrbódéból.

Ami Altmann urnak, Lehota József hivatalnokkal való verekedését illeti, tény az, hogy Lehota József hivatalnok Altmann urat az állomási hivatalban torkonragadta *és alaposan felpofozta,* amiért Lehotát áthelyezéssel büntették.

Végül megemlitjük, hogy *Tóth* kartársunk az esetet nyomban jelentette *Polgár* állomási alfőnöknek, aki a feljelentést meg sem hallgatta.

Mi a magunk részéről egyedül csak azt emlitjük meg, hogy a szerződés értelmében az állomási személyzetnél is el van ismerve a bizalmiférfi-rendszer, azonban csak papiroson; ha az igazgatóság a bizalmiférfiválasztásra szóló rendeletet, egyszersmind a választáshoz szükséges szavazólapokat kiadta volna, ugy a személyzet a bizalmiférfiakat már megválasztotta volna s akkor a hasonló pökhendi gorombaságok bizonyára nem maradnának megtorlatlanul.

Sátoraljaujhely. (*A tüzkárosultak.*) A következő érdekes levelet vettük:

Sátoraljaujhely vasuti munkásai közül 18 családot ért folyó év március 31-én egy végzetes tüzkatasztrófa, ugy annyira, hogy sok részinek csak annyija maradt, ami rajta volt. Mi a legelső pillanatban gyüjtést rendeztünk a részükre, azonkivül mozgalmat inditottunk egy országos gyüjtésre. A központ kérelmünket be is terjesztette a miniszteriumhoz, de még ez ideig nem kaptuk meg az engedélyt. Helyi csoportunk a rendes tagjainak rendkivüli segélyt nyujtott ugyan, de ez olyan elenyésző csekélység volt, hogy most kénytelenek vagyunk önökhöz is fordulni, hogy tehetségükhöz mérten sziveskedjenek a szerencsétlenek sanyarusságán könnyiteni.

Itt emlitjük meg azt a hallatlan cinizmust, amit tagjainkkal elkövettek, hogy azokat, akik helyi csoportunktól rendkivüli segélyben részesültek, kizárták a más oldalról jövő segélyezésekből. Sőt annyira mentek, hogy a város által rendezett gyüjtésből is teljesen mellőzték őket. Nem maradt tehát egyéb hátra, mint az önök jóindulatához folyamodnunk, hogy visszaverjük ezt a gyalázatosságot. Hisszük és reméljük, hogy önök megfogják érteni kérésünk fontosságát és a legrövidebb idő alatt értesitenek, vajjon számithatunk-e jóindulatukra vagy sem?

Itt emlitjük meg, hogy tudomásunk szerint a mult lapszámban megjelent közleményre vonatkozólag egy cáfolatot szándékoznak beadni, amelyben azt bizonyitanák, hogy igenis kaptak a gyüjtésből a mi tagjaink is. Mi pedig ma is azt állitjuk, hogy nem, mert a közös gyüjtést már ők szétosztották még április 6-án, most pedig a dalegylet tartott május 3-án egy táncmulatságot tisztán erre a célra s ebből a tiszta jövedelemből osztották ki aztán e hó 9-én, tehát a mult számunkban megjelent cikk megjelenése után, a mi tagjaink között is 7—7 koronát. Ezt akarják betudni a gyüjtésből befolyt adománynak. Láthatatlan kezek azonban nem riadtak vissza attól sem, hogy a város által rendezett hangverseny jövedelméből a mi károsultjainkat kizárják.

A szentek nagygyülése.

A szentkoronás vasutasok öntudatosabb része már e hó 16-án este előértekezletet tartott, amelyen megvitatták, hogy miként lehetne a szentkoronás szövetséget olyanná alakitani, hogy a tagok érdekeinek is megfelelhessen. E célt ugy óhajtották elérni, hogy az uj vezetőségbe modernebb gondolkodásu vasutasok kerüljenek, akik demokratikusabb intézkedéseket vigyenek bele a szövetségbe és hogy módját találják annak, miként lehetne a vasutasoknak a szakállgróftól megszabadulni.

E munkájukban különösen az sarkalta az öntudatosabb vasutasokat, hogy eleve megtudták azt, hogy a gróf ur a saját érdekében ismét olyan ügyvezetőt keres, aki „mindennek meg fog felelni“, csak önálló véleménynyel nem szabad birnia.

Különösen azt vitatták, hogy ez esetben nem fogják türni, hogy *Krámert* oktrojálják ügyvezetőnek. S eme szándékuktól nem fogja őket eltériteni ama körülmény sem, hogy szombathelyi házát bérbevette a szombathelyi fogyasztási szövetkezet és hogy ebbe helyezték a szövetség ottani kerületét is. Furán hangzik, hogy tagadják a főszentek a ház megvételét, amikor ezzel szemben mégis igaz az, hogy jövőben a házadósság törlesztését Krámer helyett Batthyány *szófogadó gombozó testülete eszközli.* Azt, hogy a gróf már előre belehelyeztette Krámert a Máv. igazgatóságába tény, amely mellett bizonyit az is, hogy a pestiek közt már nem találnak szófogadó, mindenre kapható ügyvezetőt.

Azonban a vasutasok csak vitatkoztak, a gróf dirigált, a vasutasok pedig behódoltak.

Elkezdődött a telefonbeszélgetés és a különböző távirateső.

Székesfehérvárról két távirat ment Budapestre, hogy baj van, hogy Turcsányi megválasztása biztos, azért Seide okvetlen jöjjön Fehérvárra.

A gróf is küldött táviratot Székesfehérvárra és kérte, hogy őt Prohászka püspöknél, az ő legjobb barátjánál szállásolják el.

Turcsányi Pál megválasztását 16-án biztosra vette mindenki, ami a grófot a lehető legkinosabban érintette. A gróf azonban bizott *ez esetben is* a vasutasokban, hogy nem fognak hálátlanok lenni *és nem is csalódott.* Megállapodtak tehát a grófék abban, hogy egy ügyes beállitással keresztezni fogják a vasutasok számitását. Most még csak az kellett, hogy a napirend sorrendjét megváltoztassák. Mindezeknek az elérését biztositotta a napirend előtti komédia.

A vasutasok kis leányait fehér ruhákban az állomásra dirigálták, csokrot nyujtottak át a *„szeretett“* elnöknek és következett a végnélküli üdvözlés. A gróf ur is kivágta a három héten át bemagolt leckéjét, amelyet ez esetben aligha Vázsonyi készitett, mert nagyon üres és tartalmatlan volt.

Az állomástól kocsin indultak a Vörösmarty szobor megkoszoruzására, amibe a vasutasok teljesen elérzékenyültek. Mikor a koszoruzással már félig-meddig elkészültek, lihegve, teljesen kimerülve, szaladva érkeztek meg a vasutasok fehérbe öltözött kis leányai. Gyalogszerrel voltak kénytelenek ezt az utat megtenni és ezért a szép fehér ruha a portól, széltől teljesen tönkre ment. Az anyák sirva látták ezt és konstatálták, hogy a fizetésemelést felemésztették a kis fehér ruhák költségei.

A Vörösmarty szobortól a lövöldébe mentek a vasutasok, ahol a grófot Szigeti al-

elnök köszöntötte fel. Elmondta, hogy mi mindent köszönhet a vasutas a gróf urnak, és hogy nála nélkül még levegőhöz sem juthatnának. Ezek után a frissen meszelt terem közepén parancsszóra lehullott a lepel és láthatóvá lett gróf Batthány életnagyságu, aranykeretbe foglalt képmása.

A gróf könnyeket erőszakolva, mindent a maga rendjében megköszönt, de különösen Lovas Andor festőmüvészt üdvözölte a kitünően sikerült képért. Ezután elmondta a méltóságos elnök ur, amit Szigeti kifelejtett, *az öndicséretet.*

A vasutasok már annyira preparálva voltak, hogy legyet lehetett volna velük fogatni.

Ezt a gróf amilyen jól megcsinálta, ugy ki is használta. Egész bátran ajánlotta az országos nagygyülésnek, hogy a délután elkezdendő tárgyalások első pontját a vezetőség megválasztása képezze.

Erre szokatlan ellenvélemény nyilvánult meg az egész teremben: *„Ezt nem türjük!“ „A vasutasok ujra be vannak csapva!“ „Mi van a felmentvénynyel?“ „Hát a nyomdapanamával?“ „Hol marad a pénztári jelentés!?“* stb. Egész sora következett a grófnak legkevésbé sem hizelgő, de őszinte felkiáltásoknak.

Egy bátor vasutas szólásra mert jelentkezni, de a nagy zsivaj és zajban senki sem értette meg. A gróf pedig gondoskodott arról, hogy ebben a pillanatban senki az ellentáborból meg ne hallgattassék. De hiába erőlködött a gróf, mert Sümegi Imrét. a déli kerület elnökét, a mesterségesen támasztott vihar nem tartotta vissza attól, hogy rosszalását ki ne fejezze. Hivatkozott az alapszabályok 15. §-ának 4. pontjára, amely kimondja, hogy *a tárgysorozat minden körülmények között betartandó* s nem szabad a vezetőséget megválasztani addig, amig a régi vezetőség a felmentvényt meg nem kapja. Ekkor hágott a zsivaj tetőpontra.

Batthyány felállt, idegesen csengetett, az arca minden szint játszott, szakállát tépdeste, de hasztalanul. Negyed óráig tartott amig a vihar elült. Batthyány kijelentette, hogy ezért ő vállalja a felelősséget. Kell, hogy a vezetőség választásánál a kerületi kiküldöttek jelen lehessenek, de sokan nem kaptak szabadságot...

(Felkiáltások: Elég baj! Miért van a szövetség? Mi van a nyomda-panamával? Miért nem adja el a szövetség? Miért nem számolnak be róla? Addig nem választunk uj vezetőséget!)

Batthyány már nem könyes szemekkel, de erősen kiabált, a kezeivel nagyban hadonázott. „A nyomdát nem fogjuk ugy eladni, mint ahogy mi vettük.“

(Felkiáltások: Ha oly használhatatlan a nyomda, ugy el kell adni!)

Batthyány kijelentette a nagy lárma közepette, hogy a nyomda ügyét nem engedi itt tárgyalni a nagy nyilvánosság előtt. Kérve kéri a nagygyülést, fogadják el az ő inditványát, mert különben nem vállalhatná a felelősséget a mai nagygyülés további lefolyásáért. Egy ujabb nagygyülés összehivásához pedig nincs pénz. Szabadságot a t. kartársak szintén nem kaphatnának és igy én kénytelen lennék a konzekvenciákat levonni és...

(Felkiáltások: Menjen a pokolba! Szabálytalanságot nem fogunk elkövetni!)

Batthyány a nagy lárma közt a két szavazatszedő bizottságnak megválasztását hozza javaslatba.

Nagy lárma között Turcsányi Pál emelkedett szólásra. Kijelenti, hogy ezen határozatot meg fogja felebbezni a vasuti és hajózási főfelügyelőséghez és arra kéri azokat, akik őt jelölték az alelnöki állásra, álljanak el szándékuktól.

A grófnak ama ismételt fenyegetésével, hogy otthagyja az elnöki széket, a vasutasoknak egy részét sikerült arra birni, hogy elhagyták a nagygyülést, a másik része pedig behódolt a nagy szakáll tulajdonosának.

Ezzel a gyülést egész bátran be is lehetett volna zárni, mert a többi már nem a vasutasoknak, hanem a gróf akaratának a megnyilvánulása volt.

Érdemleges és feljegyzendő csak az, hogy a hivatalos lapjukat már nem négyszer, hanem csak havonta kétszer fogják megjelentetni, na meg hogy beismerték, hogy konzumjaik mit sem érnek.

A kiküldetésekre vonatkozólag a vidéki kiküldetést napi 8 koronában, a helybeni kiküldetést napi 5 koronában állapitották meg.

Osváth, a munkásszakcsoport elnöke kijelentette, hogy eddig még nem érhettek el eredményt, de a mostani memorandumtól nagy eredményt várnak.

A magánvasutakhoz is nyujtottak be memorandumot, például a Déli vasuthoz, de erre még választ sem kaptak.

Továbbá sorban olvasta fel az egyes követeléseket, mint pl. hogy *a raktármunkások kivánják a napibér leszállitását és a 25%-os pótbért.*

Egy nagyon érdekes és vasutas szempontból nagyjelentőségü beharangozót végzett *Prohászka Ottokár,* a székesfehérvári püspök, a banketten. Kibontotta a keresztény-szocializmus zászlaját, de oly ügyesen, hogy ezt a vasutasok kiküldöttei észre sem vették.

A gyülés általában nem egy osztálytudatos, öntudatos szervezetnek a képét tárta fel, hanem egy igazi gombozó-egyesület tárgyalásának a lefolyását igazolta.

A második napon rendőrségért folyamodtak. A városban a katonaság készenlétben volt, mert tartottak a szocialisták beavatkozásától.

Erre ugyan nem volt szükség, mert igy a gróf ur a gombozó-egyesületével együtt hamarább fogja magát lejárni.

A fogyasztási szövetkezetek és a munkásság.

(Befejezés.)

A külföldi példák után indulva már 25 évvel ezelőtt a Máv. alkalmazottai is megalakitották Konzumjukat, amely különösen amióta uj szellem költözött bele, rohamos fejlődésnek indult.

Egy évtizede lehet annak, hogy több budapesti kispolgár is alakitott egy fogyasztási szövetkezetet.

Kezdetben azonban nem felelt meg ez a Konzum-egyesület a szociáldemokrata munkás fogyasztási szövetkezetek feladatának, mert kispolgárokat is belevontak a mozgalomba, akik előtt azonban a munkásérdekek védelme teljesen ismeretlen volt.

Később teljesen elvtársaink kezére jutott ez is. A fővárosi munkások büszkék is lehetnek alkotásukra, mert hiszen a fogyasztási szövetkezet feladatának megfelelt.

Annál szomorubb, hogy — bárha külföldön és a fővárosban a fogyasztási szövetkezetek meghozták gyümölcseiket — mégis a vidéken siralmas benyomást kelt a szövetkezeti mozgalom.

Bárha Magyarországot tejjel-mézzel folyó országnak nevezik, hanem azért sehol sem oly nagy a munkásság kizsákmányolása, mint itt, különösen, ha a közvetlen és közvetett adók viszonyát tekintjük.

Minden téren hamisitásokkal és szurrogátokkal találkozunk, minden nagybani vonás hiányzik, de éppen ezért virágzik a grajzleráj. Az ipar csak lassan fejlődik és éppen ezért a szövetkezeti mozgalom is csak lassan fejlődhetik.

A fogyasztási szövetkezeti mozgalom éppen az iparnak a gyermeke s mindenütt keletkezik, ahol a munkásoktól azt a keveset, amelyet a tőkés kizsákmányoló osztály bér formájában nyujtott neki, élelmiszerellátás fejében ismét visszavenni igyekszik.

Megkisérlettem statisztikai adatok alapján a Konzum-egyletek fejlődését vázolni, de azt hiszem eme pár kép is teljesen elegendő bizonyiték arra, hogy mennyire fontos ez a mozgalom a munkásságra nézve.

A konzumoknak a kereskedővel szemben meg van ama előnyük, hogy részben tudják áruik elkelését, mert hiszen a fogyasztóik központositva vannak.

Egy kereskedőnek hosszu időre van szüksége, amig vevő körét megismeri.

Kénytelen — miután futóvevői vannak — csalétekről gondoskodni, azaz egyes árukat önköltségi, sokszor önköltségi áron alul is adni, szédelgő reklámot üzni, csupán azért, hogy az embereket megnyerje. De az is érthető, hogy üzletére rá nem fizethet s kénytelen azt, amit ilyen áruknál veszit, a többi cikkeknél helyre hozni. És erre — feltéve, hogy nem akar magasabb árak folytán versenyképtelen lenni — csak ugy képes, ha *csekélyebb sulyt szolgáltat, vagy az árut hamisitja.*

Ime tehát, éppen a szabad verseny (elősegitve a közvetitő kereskedők és szatócsoknak a lakossághoz viszonyitott rendkivül magas száma által) képezi a mérhetetlen élelmiszerhamisitás inditó okát.

Amiként a szervezetek feladatát képezi a munkásság megvédelmezése a munkaadó kizsákmányolása ellen, akképpen feladata a szövetkezeteknek a közvetitő kereskedők kizsákmányolásait megakadályozni.

Üzletet azért nyitnak, hogy profitra tegyenek szert. A Konzum azonban nem akar hasznot és éppen ezért adhat tagjainak jó és hamisitatlan árut...

Igy tehát abban is rejlik a konzumok jelentősége, hogy a munkások élettartamát fokozza hamisitatlan áruk adásával.

A konzumok tagjainak nem szükséges bevásárlásaik alkalmával a kereskedő hasznát is megfizetniök, söt ha az év végén haszon mutatkoznék, még osztalékban is részesülnek.

A konzumtagok tehát sokkal gazdaságosabban bántak el pénzükkel, mint azok, akik a legtöbb esetben a legbornirtabb, a legádázabb ellenségeiket támogatják. A fogyasztási szövetkezetek szervezésével kétségtelenül megszüntetjük a közvetitő kereskedelmet.

Mi a *kartellek* és a *trösztök* idejében élünk, de még ezek ellen is képesek a konzumok bizonyos fokig fellépni.

A vaskartell ellen nem igen birunk küzdeni, de igenis árthatunk ama kartelleknek, amelyek az élelmiszerekre terjednek ki, mint például a cukornál. Manapság a cukrot a cukorgyárosok elárusitó egyesületénél szerzik be, amelyek az árakat diktálják.

Ha például a *Máv.-konzum* annyira ki volna fejlődve, mint a németországiak, akkor saját cukorgyárat létesithenénk s ezzel a kartellt robbantani lehetne, de legalább is — már a felállitással való fenyegetéssel kedvezményeket lehetne kicsikarni.

Amidőn a szappankartell Németországban az árakat diktálta, már a fogyasztók ama fenyegetése, hogy saját szappangyárat fognak létesiteni, is elegendő volt és az árak nyomban leszálltak.

De még valamit kell figyelembe vennünk. Attól a pillanattól kezdve, amidőn valamely konzumegyesület lesz a kartell legnagyobb fogyasztója, nagyon közel fekszik a kisértés a kartellből kilépni és az egész üzletet az illető konzummal megkötni.

Abban a helyzetben vagyunk tehát az élelmiszerellátás terén, hogy a kartellekkel szemben némiképpen erélyesen is fellépnünk, *de ez csak akkor lehetséges, ha a szövetkezeti eszme a munkásság minden rétegébe behatol.*

A német, angol és osztrák konzumegyletek óriási tőkét gyüjtöttek azáltal, hogy a munkásság pénzét nem takarékpénztárakban helyezte el, hanem konzumokban, amelyek egyuttal takarékpénztárak is.

Az állami és városi takarékpénztárak rengeteg tőkére tesznek szert az apró takarékbetétekből és ebből e tőkéből gyámolitják a legnagyobb földuzsorásokat *földhitel* formájában.

Ily módon éppen azok segitik elő a lakásuzsorát, akik legtöbbet szenvednek amiatt.

Hamburgban megalakult a „*Produktion*“ (Termelés) nevü szövetkezet, amelynek alapszabályai kimondják, hogy ***mindennemü visszatérités addig megtakaritandó, amig az illető tagra 100 márka jutna, amely összeg azután segélyalapot képezne.***

Ily módon azután abban a helyzetben van a szövetkezet, hogy olcsó pénzzel dolgozhatik, s nem kell uzsorások és szállitók karmai közé esnie.

A szövetkezeti mozgalom ama formája amely ma mindenütt — de csakis ott — lehetséges, ahol a munkásság politikai és szakszervezeti szervezkedésével jelentékeny ütőképességre és gyakorlatra tett szert — ez a forma a fogyasztási szövetkezet.

Ebből az elvből kiindulva, a szövetkezeti szervezetek a proletár-szervezetek egyik részének tekinthetők, amelyet, ha kellően támogatnak, biztos vagyok benne, hogy a szövetkezetek nálunk is ugy fellendülnek, mint Németországban, Angliában és Ausztriában és hogy ily módon uj fegyverre teszünk szert a munkásosztály felszabaditásáért inditott szabadságharcban.

Rabszolgatelep Rákosrendezőn.

Az illavai börtön és a Máv. rákosrendezői állomás tulipánraktára között csak az a különbség, hogy Illaván a rabok nem koplalnak, rendelkeznek megfelelő pihenő idő fölött és ha véletlenül éhségsztrájkot mondanának ki a rabok, ugy erről feltétlenül jelentést tenne a profósz a fegyház igazgatójának.

Nem igy Rákosrendezőn, ahol a raktári munkások nem lopnak, de éheznek, mert csekély 2·40—2·60 kor. napibér mellett egyebet nem tehetnek. Vasárnapi munkaszünetük nincs, ellenben folytonos üldöztetéseknek, brutalitásnak és jól kifejlett spicli-rendszernek esnek áldozatul. Ha azután az elkeseredés végképp elönti a raktári munkásokat, ugy ezt kéjjel élvezi Potincza ur, a raktárnak teljhatalmu ura.

Élvezi az egyeduralmat, elhallgatja alárendeltjeinek a végtelen nyomorát s lelki gyönyört talál a munkások nélkülözésében. Amilyen gyáva és alázatos Potincza ur felfelé, olyan rosszakaratu, károrvendő lefelé.

A munkások által ez év február hó 17-én benyujtott kérvényt nem meri megsürgetni, ellenkezőleg, mesterségesen *elhallgatja a felebbvalók előtt az izzó hangulatot, amely minden pillanatban kitörhet.* Erről a főnök ur hallgat, mert ezzel nem szolgálhatja ama óhaját, hogy visszaállitsák a régi letünt rendszert: *az akkordot.*

Mintha csak a munkások elkeseritése volna egyedüli hivatása és igazán nem főnökhöz, hanem inkább sirásóhoz méltó viselkedést tanusit, aki örül, ha temethet.

A gyakornokok elhelyezése, a régi gyakorlott raktári munkásoknak a szénmunkásokhoz való beosztása, folytonos uj felvétel és elbocsátás, talán mégsem áll az intézet érdekében?

A Bartos János-féle spiclirendszer-nevelés talán jó lehet Potincza urnak meg Bartosnak is — kinek Maroson az őrszolgálatért éjjeli százalékot fizettek, mig a többi munkásnak nem —, de a kölcsönös megértéshez ez legkevésbé sem fog vezetni.

Budapest és közeli környékéről már nem kap munkást és igy kénytelen fiatal gyerekeket a messze falvakból alkalmazni. Azzal, hogy ember ember hátán van a raktárban; azzal, hogy hajcsárkodása mellett mégis vannak *kezeletlen kocsik*, noha már nem lehet a szük raktárra hivatkozni, nem amellett bizonyit, hogy jó megoldás az, ha a gyakorolt raktári munkást elküldik a szénmunkások közé. Vagy ezt a főnök ur is belátja? . . . Vagy talán az volt az inditó ok erre, hogy a régi munkás megelégedetlen? Miért nincs bátorsága a főnök urnak jelentést tenni az üzletvezetőségnek?

Tegyen jelentést az igazgatóságnál és meg vagyunk győződve, hogy Kotányi ur rendet fog teremteni. Vagy ezt a főnök ur nem hiszi el?

Mi nem tételezzük fel Kotányi urról, hogy ne tudná azt, hogy hány ezer és ezer forint értékü árut lopnak el a raktárakból. Az éhség rossz tanácsadó szokott lenni, különösen, ha az ember cukrot, vásznat és sonkákat mozdit el munkaközben. Csekély napibér mellett pedig nem lehet ellentállni a kisértésnek.

Mi tudjuk, hogy van a Máv. igazgatóságának egy olyan osztálya is — melynek Kőváry ur a főnöke —, ahol nagyon sok a sértett ólomblomba, de különösen sok az álkulcs. Nem hisszük, hogy ezen mükincseket kivánnák a jövőben is gyarapitani.

Ha már pragmatikát csinált is a Máv., de azt, hogy tolvajokat neveljen, mégsem lenne okos dolog. Mert igazság szerint nem az követi el a bünt aki lop, hanem az, aki a lopásra kényszerit.

Mindezen fenti körülményeken kivül a legnagyobb tisztelettel hivjuk fel Kotányi igazgató ur figyelmét és kérjük a rákosrendezői raktári munkások által benyujtott kérvénynek sürgős elintézését.

A HÉT ESEMÉNYEI.

Kisiklott vonatok. A kassai gyorsvonat a minap a hatvani állomás torkolatánál kisiklott és maga után vonta egy tehervonatnak a kisiklását. A karambol, mely a gyorsvonat étkező kocsiját a tehervonathoz csapta, a gyors- és tehervonat kisiklása annyira megrongálta a pályát, annyi kocsit zuzott össze, hogy a forgalom az egész napon át óriási zavarokkal volt fentartható, egy darabig pedig teljesen szünetelt. A kassai Felsőmagyarország irja, hogy az államvasutak kára az eddigi jelentés szerint állitólag két millió korona. A kisiklásért, amely emberéletben kárt nem okozott, a személyzetet nem terheli a felelősség.

Lokomotiv-fütők katasztrófája. A párisi—troyesi express-vonaton, amikor még csak néhány kilométernyire haladt a vonat a végállomástól, Bodier lokomotiv-fütő kihajolt, de olyan szerencsétlenül, hogy egy hid vasrésze leszakitotta fejét a törzsétől. A gépész meggyorsitotta a menetet és Troyesban jelentést tett az esetről. Hasonló szerencsétlenség ért egy Serrain nevü másik fütőt is a Bar-le-duc közelében levő hidon.

IRODALOM.

Ágoston Péter: A sztrájk büntetése. (Megjelent Sebő Imrénél, Nagyváradon. Ára 1 K.) A sztrájk a modern jog- és társadalomtudományok legnevezetesebb kérdése. Mindenkit érdekel s kétszeresen érdekel minket magyarokat, ahol a törvényhozás még mindig nem tudott egységes álláspontra jutni. Ezt az egységes álláspontot megtalálhatni a szerzőnek e müvében, aki legmodernebb jogászaink közül való, sőt ezek között is a legmodernebb. Szerző a sztrájkot nem tartja büntethetőnek, mert semmiféle magánjogi sértés sem az. A büntetés elméletéből kiindulva, a legegyszerübb kérdéstől kezdve vizsgálja témáját. Büntethető-e a nemdolgozás? kérdi tőlünk. Büntethető-e az, aki sokadmagával egyszerre nem dolgozik? Büntethető-e a sztrájk, ha szerződésszegés ad rá okot, ha szerződésszegéssel járt s végig a többi kérdésen, a sztrájkok mindenféle fajának tárgyalása közben birálja, boncolja összes törvényeinket, bizonyitja egyoldalu, igazságtalan voltukat. Végül vizsgálat tárgyává teszi azokat az intézkedéseket, melyek a sztrájkot a munkásság egyesületi joga révén törekszenek megakadályozni s bebizonyitja, hogy sem az általános jogelvek, sem a magyar jog szempontjából nem helyeselhetők. — Minden részben kitér a külföldi jogszabályok ismertetésére, amelyeknek a mienkkel való szembeállitásánál csak annál inkább kitünik ezek elmaradottsága. Ajánljuk a könyvet mindenkinek, akinek az uj eszmék rokonszenvesek.

Akik a ti filléreitekből huznak hasznot, azok az üzletemberek kötelesek benneteket támogatni azzal, hogy a Magyar Vasutast előfizetik.

MULATSÁGOK.

A temesvári vasutasok junius hó 18 án a *Polgári lövölde* összes helyiségeiben tánccal egybekötött *nyári ünnepélyt* rendeznek. A tiszta jövedelem a helyi csoport segélyalapja javára fog szolgálni. Felülfizetéseket lapunk utján nyugtázunk.

A szamosvölgyi vasuti mühelymunkások 1908. évi május hó 31-én, vasárnap, a Bánffy-sétatéren saját könyvtáralapjuk javára zártkörü *tánc-mulatságot* rendeznek. Személyjegyek 1 korona 20 fillérért este a pénztárnál válthatók. A mulatságon a mühelymunkások zenekara müködik közre. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdete este 6 órakor. Kedvezőtlen idő esetén a következő vasárnap lesz megtartva.

CSERE.

Géplakatos, csoportvezető, ujzsolnai fütőházból cserélni óhajt a Pozsony—Pozsony-rendezői fütőházba.

Szerkesztői üzenetek.

Méhkerék. Hogy valamely ügyben mikor tart az igazgatóság vizsgálatot, annak csak ő a megmondhatója.

Kisvárda. Még nem volt betegpénztári közgyülés. Lapunk utján majd értesül erről.

Érsekujvár, fütőház. A papirkosárba dobtuk, mert névtelen leveleknek ott a helyük. Aki sulyos vádakat sorol fel, az legalább legyen annyira férfi, hogy a nevét közli velünk.

Érsekujvár. Lapunk helye szük. A beküldött dolgokat nem közölhetjük azonnal. Hogy mikor van a közlésre szükség, azt tessék csak reánk bizni. Lám, most is jó volt, hogy nem közöltük. Ez azonban nem az első ily eset önökkel. Kaptunk mi már önöktől expresz-levelet, hogy közöljük, de rögtön. Egy pár nappal később jött egy másik expresz-levél, hogy ne közöljük. Különben az utóbb beküldött dolgokra két szerkesztői üzenetet is küldtünk.

Zágráb. *Hajnal* müvezetőre vonatkozó cikkünket az utolsó betüig fentartjuk. Cáfoljon ő maga, ha — tud. Önök ne legyenek prókátorok.

Nagyvárad. Hogy *Róth* Izsák olyan korlátolt elméjü, azt nem hittük volna. Ugy látszik, eljárt a szája. Mondják meg, hogy mielőtt olyan kijelentéseket tesz, rágja meg előbb.

Szocialista. Ezt Ferri irta, az olasz szociáldemokraták vezére. Az illető szakasz egész terjedelmében igy hangzik:

„A tulhaladott utópisztikus szocializmus hagyatéka, hogy még a Marx-féle irány nehány követője egyenlőségi ideákat táplál, különösen a két nemre vonatkozólag, amelyek tarthatatlanok. Bebel, Ferrero és Lombroso szerint igaz, hogy a nő fizikailag és fiziologialiag nem áll mélyebb nivón, mint a férfi. A nő, mint emberi lény és az ember szülője, magasabb állást érdemel, mint amilyet ma elfoglal, de azért a szocializmus épp oly kevéssé gondol az emberiség egyenlősitésére, mint pl. arra, hogy minden ember 65 kg.-ot nyomjon. *A szocializmus kijelenti: az emberek egyenlőtlenek, de ők emberek.* Azaz, ha az emberi lény fejlődése vagy születése következtében el is üt a többi lénytől, egyéntől, *azért mégis minden embernek joga van arra, hogy néki emberi életmód biztosittassék és ne jusson az igavonó állat sorsára.*“

Sátoraljaujhely. Annak idején már megirtuk, mért nem tehetjük közzé a mostan küldött nyomtatványt. Arról, hogy mikor lesz a betegsegélyző közgyülése, éppen a mult számban adtunk felvilágositást. Ma még nem tudjuk, de annak idején megirjuk.

Vasutasok!

Mindenütt, ahol megfordultok, követeljétek a Népszavát!

Felelős szerkesztő: **Faragó Dezső.**

Világosság könyvnyomda r.-t. Budapest, VII. Nyár-utca 1

HIRDETÉSEK.

E rovat alatt közlöttekért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget.

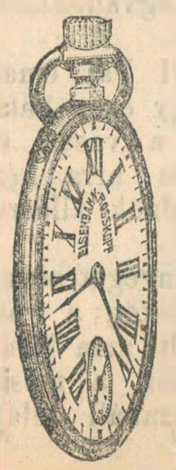

FRIEDMANN HERMAN

a vasutasok óraszállitója

Budapest, VIII., Vas-utca 19.

Ajánlja 3 évi jótállás mellett a legpontosabban kipróbált, jól járó

„VASUTI ÓRÁT“

Ára 7 korona.

Ezen órát utánvétel mellett szállitom. Meg nem felelő óráért a pénzt visszaadom.